

ACADÈMIA DE JURISPRUDÈNCIA I LEGISLACIÓ DE CATALUNYA

Memòria de les activitats durant el curs 1984-1985

La solemne sessió d'obertura del curs 1984-1985, tingué lloc a Barcelona, el 6 de març de 1985, a la sala d'actes del Col·legi d'Advocats, sota la presidència d'honor de l'honorable Conseller de Justícia de la Generalitat de Catalunya, senyor Agustí Bassols i Parés. Eren també a la presidència de l'acte els Degans dels Col·legis d'Advocats, de Notaris i de Procuradors de Barcelona, senyors Antoni Plasència i Monleon, Vicenç Font i Boix i Antoni M.^a d'Anzizu i Furest, així com els acadèmics senyors Francisco Fernández de Villavicencio i Arévalo i Ramon Faus i Esteve, en la seva condició de presidents del Consell Consultitu i de la Comissió Jurídica Assessora de la Generalitat de Catalunya.

En ella, l'acadèmic electe senyor Lluís Roca-Sastre i Muncunill va llegir el seu discurs d'ingrés per a cobrir la vacant deixada pel seu pare, l'illustre jurista i President que fou de la Corporació, senyor Ramon-Maria Roca Sastre, sobre el tema *Conceptes generals del dret de successions*. El discurs fou contestat pel President de l'Acadèmica senyor Josep J. Pintó i Ruiz.

* * *

El nucli central dels treballs de l'Acadèmic durant aquest curs ha estat l'estudi de l'eventual reforma de la regulació de la successió intestada i del sistema de reserves.

En aquest sentit, en la sessió del 27 de març, l'acadèmic senyor Lluís Roca-Sastre i Muncunill, complint l'encàrrec fet en les darreres sessions del curs anterior, elaborà un informe sobre aquella successió, que contenia, a més, un projecte articulat de llei, tot proposant el següent ordre de successió:

Primer, fills matrimonials, no matrimonials i adoptius en forma plena i llurs descendents.

Segon, vidu o vídua.

Tercer, fills adoptius en forma simple i llurs descendents.

Quart, el pare o la mare i els ascendents.

Cinquè, els germans i fills de germans, regulant-se el dret de representació en la línia col·lateral a base de distingir segons que els nebots concorrin amb els seus oncles o no i que concorrin una sola estirp de nebots o dues o més.

Sisè, els altres col·laterals, fins el tercer grau.

Setè, la Generalitat de Catalunya.

Després d'un ample canvi d'impressions, s'acordà acceptar la proposta del senyor Roca-Sastre, per bé que passant els fills adoptats en forma simple i llurs ascendent al quart ordre i pujant al tercer al pare, la mare i els ascendents, tot això, amb els següents vots particulars:

a) De l'acadèmic senyor Josep-Maria Vilaseca i Marcet, en el sentit de no tenir en compte l'adopció simple.

b) De l'acadèmic senyor Josep D. Guàrdia i Canela, en el sentit d'allargar el cridament dels col·laterals fins el quart grau, punt de vista al qual s'adherí l'acadèmic senyor Joan-Maria Xiol i Gasset.

c) De l'acadèmic senyor Ramon Faus i Esteve, en el sentit de no cridar altres ascendents que el pare i la mare.

d) De l'acadèmic senyor Josep-Maria Puig Salellas, en el sentit de col·locar el vidu no separat de fet en el primer lloc de la successió intestada, punt de vista al qual s'adheríren els acadèmics senyors Lluís Figa i Faura i Joan Vives i Rodríguez de Hinojosa.

Els treballs de l'Acadèmia sobre aquest punt continuaren al llarg de tot el curs, primerament, sobre la base dels de la comissió inicialment designada, integrada pel mateix senyor Roca-Sastre i pels acadèmics senyors Ramon Faus i Esteve i Encarna Roca i Trias (sessió del dia 8 de maig); després, a través d'una nova comissió més àmplia, integrada pels tres acadèmics darrerament citats i pels senyors Josep J. Pintó i Ruiz, Josep-Maria Puig i Salellas i Lluís Figa i Faura, especialment encarregada d'examinar els problemes que origina l'adopció en la successió intestada (sessió del 26 de juny); i finalment, sobre la base de la redacció d'un text final encarregat a l'acadèmica senyora Roca Trias (sessió de 8 d'octubre).

Al final, en la sessió del dia 6 de novembre, l'Acadèmia aprovà un text definitiu, en forma de projecte de llei, integrat de vint-i-nou articles, dividits en quatre capítols, dues disposicions finals i una transitòria. Els capítols es refereixen successivament, a disposicions generals, a l'ordre de succeir, a l'usdefruit vidual abintestat i a la successió de l'impúber, quedant el segon capítol, relatiu als ordres de succeir, dividit en seccions, que tracten de la línia recta descendent, la filiació adoptiva, la successió del cònjuge, la línia recta ascendent i la successió de la Generalitat de Catalunya.

El text ha tingut molt present la llei de successió intestada de la Generalitat

republicana de 7 de juliol de 1936 i l'avantprojecte de Compilació elaborat, en el seu dia, per la Comissió de Juristes, a part, naturalment, la reforma de la Compilació del Dret Civil de Catalunya pel decret legislatiu 1/1984, de 19 de juliol.

No s'ha cregut oportú, de moment, prescindir dels grans principis que han informat tradicionalment al dret català en la matèria, malgrat la posició que, en sentit oposat, mantingué la citada llei de 1936. És a dir, la incompatibilitat entre la successió testada i la intestada i la necessitat i permanència de la Institució d'hereu.

En canvi, s'introdueixen algunes modificacions en l'ordre successori, en especial, millorant la posició del cònjuge vidu, de forma que aquest succeiria com a hereu en defecte de fills i de descendents, abans que els pares i ascendents, segons que resulta de l'article 18. D'altra banda, en cas de concurrència amb fills i descendents, es mantindria l'actual usdefruit vidual, que es regula a l'article 29.

Es regula la incidència de l'adopció en la successió intestada, fonamentalment en els articles 13 a 17, sobre la base de limitar els efectes a l'adopció plena i de la integració de l'adoptat en la nova família, amb la corresponent desvinculació de la família originària, llevat d'excepcions que s'especifiquen als articles 19 i 23.

En el si d'aquesta regulació, a l'article 24, s'estableix que entre els fills matrimonials, no matrimonials i adoptats en forma plena, existirien els drets successoris que existeixen ara entre els germans per naturalesa.

Pel que fa les successions dels col·laterals, es reduiria el dret a succeir als de tercer grau.

S'acaba el text amb una disposició final derogatòria dels preceptes de la Compilació del Dret Civil de Catalunya que quedarien afectats i una altra que preveuria l'aplicació supletòria de les disposicions de l'ordenament català, i amb una disposició transitòria, aplicant la nova normativa a les successions obertes amb posterioritat.

Val a dir, finalment, que s'ha formulat un vot particular de l'acadèmic senyor Josep D. Guàrdia i Canela, al qual s'han adherit els també acadèmics senyors Robert Follia i Camps i Joan-Maria Xiol i Gasset, partidari d'estendre el dret dels col·laterals fins el quart grau.

* * *

També ha examinat l'Acadèmia el tema de les reserves, sobre la base d'una comunicació inicial de l'acadèmic senyor Ramon Faus i Esteve, feta en la sessió del dia 17 d'abril, que proposava, en síntesi, la supressió tant de la reserva binupcial com de la troncal de l'article 811 del Codi Civil, així com el manteniment de l'actitud contrària al del dret de reversió de l'article 812 del mateix Codi, manifestada en la darrera reforma de la Compilació.

Obert un debat al respecte, l'acadèmic senyor Lluís Figa i Faura, en la sessió

de 8 de maig i en relació a la reserva binupcial, proposà com a solució intermitja entre la situació actual i l'eventual supressió, la següent:

a) Possibilitat que el testador dispensi la reserva.

b) Quedarien lliures de la reserva els béns alienats amb consentiment dels reservataris vivents al moment de l'alienació.

Al final, s'acordà per unanimitat, com a criteri de l'Acadèmia, el rebuig de la reserva troncal i del dret de reversió i, quant a la reserva binupcial, per majoria, la solució intermitja dalt indicada.

Sobre aquesta base, en la sessió del dia 22 de maig, el mateix senyor Figa i Faura proposà a l'Acadèmia les modificacions concretes a introduir en el text actual de la Compilació, sobre la base dels plantejaments indicats més amunt, per bé que formulant-se un vot particular per l'acadèmic senyor Ramon Faus i Esteve, a qual s'han adherit els també acadèmics senyors Francisco Fernández de Villavicencio i Arévalo, Lluís Puig i Ferriol i Encarna Roca i Trias, partidari de suprimir la reserva binupcial.

* * *

El contingut dels treballs indicats, que ha comportat, a més, com a conseqüència de la regulació de la successió intestada en l'adopció, una proposta de reforma de l'article 6 de la Compilació, s'ha comprès en un text que ha estat lliurat a l'honorable senyor Conseller de Justícia de la Generalitat de Catalunya el passat dia 20.

* * *

Pel que fa referència a l'actual curs, cal tenir present que, en la sessió de 9 d'octubre, s'acordà que:

a) Els acadèmics senyors Josep D. Guàrdia i Canela i Robert Follia i Camps examinin les reformes específiques a introduir en la regulació de la llegítima, a la vista dels darrers treballs duts a terme per l'Acadèmia.

b) Els acadèmics senyors Antonio Polo Díez, Miquel Casals i Colldecarrera i Francesc Segura de Luna s'encarreguin de presentar a l'Acadèmia una comunicació sobre la nova legislació relativa a la lletra de canvi i el xec, llei 19/1985, de 16 de juliol.

c) Els acadèmics senyors Josep-Maria Vilaseca i Marcet, Felip Tallada i d'Esteve i Enric Argullol i Murgades, facin el mateix sobre la nova legislació d'aigües, llei 29/1985, de 2 d'agost.

d) Els acadèmics senyors Lluís Figa i Faura, Rafael Gómez de Membrillera i Joan-Maria Xiol i Gasset estudiïn la possibilitat d'establir una institució que dugués a terme la funció de l'antic Tribunal Arbitral de Censos, suprimit per la disposició transitòria 6.ª de la darrerament promulgada llei orgànica 6/1985, d'1

de juliol, del Poder Judicial, en contra del criteri manifestat per l'Acadèmia en un dictamen emès a l'efecte.

D'altra banda, en la sessió de 20 de novembre de 1985, l'acadèmic senyor Lluís Roca-Sastre i Muncunill presentà una comunicació sobre el mode.

* * *

El dia 4 de juliol de 1985, va morir l'acadèmic senyor Carles Obiols i Taberner, circumstància per la qual el President de la Corporació, en la sessió del dia 9 d'octubre, va complir amb la penosa obligació d'anunciar la seva vacant, que fou publicada en el D.O.G. del dia 23 d'octubre.

L'Acadèmia encarregà a l'acadèmic senyor Rafael Gómez de Membrillera el corresponent discurs, que fou pronunciat en la sessió necrològica especial celebrada el mateix dia 23 d'octubre.

Cal tenir en compte que, després d'aquell anunci, s'han rebut ja dues candidatures per a cobrir la vacant, una a favor del senyor Josep M. Pou i d'Avilés, seguida pels acadèmics senyors Miquel Casals i Colldecarrera, Francisco Fernández de Villavicencio i Arévalo i Octavio Pérez-Vitoria i Moreno, i una altra a favor del senyor Antoni Sabaté i Tomàs, signada pels acadèmics senyors Ramon Faus i Esteve, Lluís Figa i Faura i Ignasi de Gispert i Jordà.

* * *

El dia 13 de març, l'Acadèmia es reuní en sessió extraordinària, organitzada amb motiu de la investidura com a Doctor Honoris Causa per la Universitat Autònoma de Barcelona de l'acadèmic corresponent senyor Joan B. Vallet de Goytisolo, que assistí a la sessió.

En ella van desenvolupar-se tres comunicacions, la primera, del senyor Manuel Albaladejo García, sobre el tema *La substitució preventiva de residu*, en la qual el comunicant examina la possibilitat d'aplicar al fideïcomís preventiu de residu la normativa establerta a la Compilació per a les substitucions fideïcomissàries, fent un examen dels articles que, a parer seu, comporten aquesta utilitat; la segona de l'acadèmic senyor Lluís Puig i Ferriol, sobre el tema *Distinció entre les substitucions vulgar i fideïcomissària*, en la qual es fa un examen de la jurisprudència produïda sobre el particular i s'indica la conveniència d'afinar al màxim la redacció de les clàusules de substitució en els testaments, a fi d'evitar qualsevol perplexitat; i la tercera, de l'acadèmica senyora Encarna Rosa i Trias, sobre el tema *El llegat en els testaments catalans*, en la qual examina especialment la posició mantinguda al respecte pel jurista català del segle XVII Acaci A. de Ripoll, suggerint la possibilitat de completar la regulació compilada dels llegats amb la relativa a les

substitucions fideïcomissàries, en particular, a l'objecte de completar les dues eventualitats previstes en l'article 221 de la Compilació.

* * *

En el capítol representatiu, cal prendre nota que, en la sessió del 27 de març el President comunicà als assistents que el dia 22 del mateix mes havia tingut lloc al Col·legi de Notaris la reunió inicial d'un simposi a celebrar en ocasió del XXV Aniversari de la promulgació de la Compilació del Dret Civil de Catalunya.

Després d'un canvi d'impressions, va acordar-se ratificar al President com a representant de l'Acadèmia, posant de manifest la conveniència que els treballs no es paralitzin només entorn d'una pretesa reforma de la Compilació, atès, en primer lloc, que aquesta fou promulgada en unes circumstàncies molt especials, quan, no disposant Catalunya de poder legislatiu en la matèria, es tractava de fixar el contingut mínim del nostre dret, a fi de situar-lo a cobert de la penetració del Codi Civil; i d'altra, que qualsevol modificació s'hauria de fer amb molta cura i amb una profunda meditació.

En la sessió del 17 d'abril, l'Acadèmia ratifica la designació també del seu President senyor Josep J. Pintó i Ruiz, com a membre del Consell Rector de l'Institut d'Estudis Autònoms, del qual n'és Director el també acadèmic senyor Josep-Maria Vilaseca i Marcet i membres els acadèmics senyors Ramon Faus i Esteve, Víctor Reina i Bernáldez i Lluís Puig i Ferriol, en les seves qualitats de President de la Comissió Jurídica Assessora de la Generalitat de Catalunya i de Degans de les Facultats de Dret de la Universitat de Barcelona i de la Universitat Autònoma de Barcelona.

En la sessió del 22 de maig, es va designar com a membre del Jurat que havia de discernir el Premi «Fiter i Rosell», de l'Institut d'Estudis Catalans, a l'acadèmic senyor Ramon Faus i Esteve.

* * *

La Junta de Govern fou rebuda en audiència pel rei, el dia 16 de maig, amb motiu de la darrera vinguda d'aquell a Barcelona.

Es feu patent al cap de l'Estat la profunda preocupació de l'Acadèmia per la forma com, en l'aleshores projecte de llei orgànica del Poder Judicial, es tractaven les competències del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya, posant de manifest la gravetat d'aquesta circumstància, atès que l'existència a Catalunya d'un dret propi implicava lògicament la necessitat d'ordenar un sistema judicial suficientment autònom.

En la sessió del 26 de juny, última celebrada abans del parèntesi estival, s'acordà encarregar el discurs de l'aleshores propera obertura de curs a l'acadèmic

senyor Octavio Pérez-Vitoria i Moreno, que escollí el tema *La inseminació artificial i la fecundació «in vitro»*, establint-se també que l'obertura tindria lloc els mesos d'octubre o novembre, recuperant d'aquesta manera la cadència normal de les activitats acadèmiques, projectant-se cada curs sobre dos anys naturals.

Finalment, l'Acadèmia, ha acordat identificar els seus setials amb noms de juristes catalans especialment il·lustres, que seran gravats en les corresponents medalles acadèmiques, de forma que, en produir-se una vacant, el successor ostentarà al setial i durà la medalla del seu antecessor, amb la mateixa denominació.